

- Л. Банашко, Б. Кришук, О. Севастьянова, С. Тафінцева. Хмельницький: ХГПА. 2021. 24 с.
5. Мартиненк С. М. Основи діагностичної діяльності вчителя початкової школи: навч.-метод. посібник. К. : Сім кольорів, 2010. 262 с.
  6. Національний освітній глосарій: вища освіта. / Авт.-уклад. : В. Захарченко, С. Калашнікова, В. Луговий, А. Ставицький, Ю. Рашкевич, Ж. Таланова / За ред. В. Кременя. Київ : «Плеяди», 2014. 100 с.
  7. Невмержицький О. А. Теоретичне обґрунтування динаміки світоглядних переконань студентів. Концептуально-методологічні основи проектування методів і засобів діагностики освітніх результатів у ВНЗ: монографія / За заг. ред. В. І. Лугового. Київ. 2014. С. 119-130.
  8. Самчук З. Ф. Світоглядні основи соціально-філософського дослідження ідеології: проблема критеріїв та пріоритетів вибору. Донецьк. 2009. 328 с.

ПРОЕКТИВНИЙ МЕТОД ЯК ІНСТРУМЕНТ ДІАГНОСТИКИ І КОРЕКЦІЇ ЕМОЦІЙНИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ

Кротенко В. І.

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри спеціальної психології та медицини

факультету спеціальної та інклюзивної освіти

Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

м. Київ, Україна

На даному етапі розвитку спеціальної психології спостерігається стійкий інтерес до проективної діагностики, який зберігається вже понадо півстоліття, що вказує на актуальність окресленого нами питання.

Різні проективні методики широк використовуються в практичних дослідження особистості у всіх галузях психології, зокрема сюди відносяться й виявлення емоційних порушень. Правильн організоване діагностичне обстеження може попередити наслідки негативного впливу емоційних порушень на формування і розвиток особистості дитини, що також є першим кроком в організації ефективної корекційної роботи. Головною відмінною особливістю проективних методик є відносно неструктуроване завдання для обстежуваного, тобт завдання, що припускає майже необмежене різноманіття можливих відповідей.

Наукові джерела, в яких висвітлюються особливості застосування проективних методик представлені досить широко, вони налічують

більше 6000 видань. Можна говорити про три джерела проективного методу: холістична психологія, психоаналіз та експериментальні дослідження школи New Look.

К. Левін, Г. Олпорт, Л. Франк, як представники холістичної психології, внесли в проективний метод розуміння особистості як цілісної, унікальної системи.

Психоаналіз, як головне теоретичне джерел проективної психодіагностики доповнив проективний метод основними пояснювальними категоріями; такими як "принципо проекції", "механізм захисту", "несвідоме".

Школа «New Look» об'єднала велику групу психологів, що мали намір досягнути особистість через сприймання. Експериментальні дослідження школи New Look (Дж.Брунер) внесли в проективний метод нові пояснювальні категорії: "контроль" і "когнітивний стиль", а також розуміння процесу сприймання як селективного (вибіркового) щодо стимулів: 1) релевантних (відповідних); 2) суперечливих; 3) таких, що загрожують потребам індивіда [2].

Проективні методики спрямовані на експериментальне дослідження тих особливостей особистості, які найменш доступні безпосередньому спостереженню опитуванням [1]. Крім того, проективні методики практично універсальні стосовно вікових категорій, що дозволяє застосовувати їх як у роботі з дітьми, так і з дорослими.

Вивчивши особливості використання та специфіку проведення проективних методик, ми визначили, що використання проективних методик має низку вимог і правил проведення, від яких безпосередньо залежить ефективність застосування даних методик. Дуже важливим фактором для інтерпретації даних, отриманих за допомогою проективних методик, є сам інтерпретатор.

У психологічній літературі емоційні порушення у дітей розглядаються як негативний стан, що виникає на тлі важких вирішуваних особистісних конфліктів. Спектр емоційних порушень у дитячому і підлітковому віці надзвичайно великий: важкі невротичні конфлікти, невротоподібні стани, пре-невротичні стани. Крім того достатньо розповсюджені: страхи, тривожність, агресивність тощо ін. [4].

З даною проблемою працювали чимало науковців і кожен з них проводив дослідження в різних сферах: Каплан Г. І. та Седок Б. Дж. виявили чіткий зв'язок між депресивними станами в дітей і аналогічними станами у їх батьків; Гуревич М. О.; Ковальов В. В. вважали, що соматична осленість внаслідок частих захворювань сприяє виникненню різних реактивних станів і невротичних реакцій переважно з астеничним компонентом; Ісаєв Д. М.; Мамайчук І. І.; М. Раттер вказували на підвищену частоту емоційних порушень у дітей з хронічними соматичними захворюваннями, зазначаючи, що ці порушення не є

прямим результатом хвороби, а пов'язані з труднощами соціальної адаптації хворої дитини і з особливостями її самооцінки [4].

Загалом докладні знання про особливості емоційних порушень, причини і характер їх виникнення, їхній вплив мають важливе значення в процесі психодіагностичного та психокорекційної роботи з дітьми.

Пропонуємо свої методичні рекомендації щодо корекції і усунення емоційних порушень засобами арт – терапії в проєктивному ключі саме тому, що вони точні так сам мають легкий, невимушений коригуючий ефект.

Арт – терапія є універсальним методом профілактичної та корекційної роботи з дітьми і підлітками, так як вона може слугувати інструментом розвитку і гармонізації дітей і підлітків, та підвищення якості їх життя, сприяє розвитку їх творчого потенціалу, дозволяє скорегувати наявні у них емоційні, поведінкові та інтелектуальні порушення.

Зокрема, зосередим свою увагу на більш нестандартних методах арт – терапії, таких як: фототерапія, мультиплікаційна терапія (мульт–терапія), терапія нестандартного малювання (створення коміксів і манги).

Фототерапія – це метод арт – терапії, який дозволяє виявляти, корегувати і усувати порушення за допомогою фотографування. У нашому випадку ми пропонуємо за допомогою даного методу коригувати рівень агресивності і тривожності дітей [3].

Мульт–терапія – це один з методів психотерапії мистецтвом. Її розглядають як один з напрямків арт–терапії. Переглядо мультфільмів чинить значний вплив на розвиток в першу чергу, емоційної і моральної сфери дитини [5].

Створення коміксів і манги (мальовані історії, розповіді в картинках) – специфічний метод арт – терапії, який буде стимулювати дитину до творчості і в той же час буде мати корекційний ефект.

Вказані напрямки корекційного впливу засобами арт – терапії, і особлив фото– та мульт–терапії та терапія коміксами і мангою будуть сприяти зниженню рівня емоційної напруги у дітей, не викликаючи у них відторгнення, а швидше навпаки – інтерес і позитивне ставлення.

Література:

1. рамова Г.С. Практическая психология: Учебник для вузов. М.: Академический проект, 2000. 512 с.
2. Асмолов А.Х. По ту сторону сознания. Методологические проблемы неклассической психологии. – М.: «Смысл, 2002. 480 с.
3. Копытин А. И. Техники фототерапии. Издательство: «Речь», 2010.
4. Мамайчук И. И. Психокоррекционные технологии для детей с проблемами в развитии. – СПб.: Речь, 2006. 400 с.
5. Мультиплікація як інноваційна форма роботи у закладі освіти// <http://school25.km.ua/gallery>.